

Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi¹

Evaluation of the Distance Education Programs according to Student Views that Learned in These Programs

Murat Tuncer²
Ferdi Bahadır³

Özet

Uzaktan eğitim programları son yıllarda daha da yaygınlaşmış, lisans düzeyindeki yükseköğretim programları arasındaki yerini almıştır. Hatta bazı yükseköğretim kurumlarının bazı lisansüstü programları uzaktan eğitim yoluyla verilmeye başlanmıştır. Bütün bu gelişmelere rağmen uzaktan eğitimin geleneksel eğitime üstünlük sağladığı, daha işlevsel olduğu yönünde kesin kanıtlara henüz ulaşılamamıştır. Bu araştırma bu eksiklikten yola çıkılarak planlanmıştır. Bu kapsamda İstanbul Arel Üniversitesinin Psikoloji ve Türk Dili Uzaktan Eğitim programlarına kayıtlı 53 öğrenci ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşme esnasında altı açık uçlu soru yöneltilerek verilen cevaplar araştırmacılar tarafından kayıt altına alınmıştır. Öğrencilerin bu sorulara vermiş oldukları cevaplar içerik analizine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulgularından biri "Uzaktan eğitimle öğrenme" konusunda öğrencilerin yaklaşık yarısının uzaktan eğitimle öğrenemediğidir. Öğrencilerin geleneksel eğitimle uzaktan eğitimi karşılaştırdıklarında öne çıkardıkları konular ise uzaktan eğitimin kendilerini tembelleğe alıştırdığı, görev ve sorumluluklarının zayıflaması nedeniyle başarısız oldukları, buna karşın dersi birçok kez tekrar etme fırsatı buldukları ve öğretmen baskısı altında olmadıklarından daha rahat davrandıklarıdır. Ülkemizdeki uzaktan eğitim faaliyetlerindeki en önemli sorun hizmetler anlamında bir standardın bulunmamasıdır. Bu nedenle uzaktan eğitime göre öğretim yaptığını iddia eden kurumların çeşitli alan uzmanlarından oluşan bir ekip tarafından denetlenmesinde büyük yarar görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Öğrenci Görüşleri, Öğrenme, Yaşanan Sorunlar, Uzaktan eğitim programları

Abstract

Distance education programs have become more widespread in recent years, taking place among undergraduate higher education programs. In fact, some post-graduate programs of some higher education institutions have started to be offered through distance education. Despite all these developments, there is no definite evidence yet that distance education is more functional than traditional education. This research is planned from this deficiency. In this context, face-to-face interviews were conducted with 53 students who were enrolled in İstanbul University of Psychology and Turkish Language Distance Education programs. During the interview, six open-ended questions were answered by researchers. The answers that the students gave to these questions were evaluated according to the content analysis. One of the findings of the research is that about half of the students cannot learn with distance education about "learning by distance education". When compared with traditional education and distance education, the subjects that students emphasize are that distance education is more comfortable because they are accustomed to beating, failing due to weakening of their duties and responsibilities, but they have the chance to repeat the course many times and are not under the pressure of teachers. The most important problem in distance education activities in our country is that there is no standard for services. For this reason, it is of great interest that the institutions that claim to teach distance education are supervised by a team of various field specialists.

Key words: Distance Education, Student Opinions, Learning, Living Problems, Distance education programs

¹ Bu çalışma 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Frat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mtuncer@frat.edu.tr

³ Uzm., Erzincan Üniversitesi, fbahadir@erzincan.edu.tr

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin eğitim sektörüne sunduğu imkânlardan biri uzaktan eğitimidir. Tuncer ve Tanaş (2011) uzaktan eğitimi öğrencilerin fiziki bir okul ortamına gereksinim duymadan bireysel olarak, yerleşik bulunduğu ortamda eğitilmesi olarak tanımlamaktadır. Benzer bir tanımlama Karakaş (2000) tarafından yapılmış, uzaktan eğitim farklı mekânlardaki öğretmen ve öğrencinin farklı iletişim vasıtalarını kullanarak eğitimin yapıldığı bir model olarak açıklanmıştır.

Raycheva'ya göre (2008) eğitimdeki en büyük sorunlardan biri yaşam boyu öğrenme sorunudur. Teknoloji ve kitle iletişimindeki değişimler kişilerin yeterliği sorununu gündeme getirdiğinden uzaktan eğitimin yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirme anlamında fırsatlar sunabileceği düşünülmektedir. Ekici (2003) uzaktan eğitimin ortaya çıkışını geleneksel eğitim yaklaşımlarının eksikliğine vurgu yaparak aktarmış, eğitimdeki uzaktan eğitim gibi alternatif çözümlerin nedeni olarak sınıfta yapılan geleneksel eğitimin artık kuramsal ve evrensel anlamda örgün eğitim olanaklarını sağlayan en iyi uygulama olma niteliğini yitirmeye başlaması olarak görmüştür. Bir başka araştırmaya göre ise öğrenenlerin demografik yapısındaki farklılıklar ve günümüz eğitim şartları eğitim kurumlarını uzaktan eğitim gibi geleneksel olmayan değişikliklere yönlendirmektedir (Ayyıldız, Günlük ve Erbey, 2006). Eastman ve Swift (2001) uzaktan eğitimi yeni bir eğitim yaklaşımı olarak görmemektedir (akt. İbicioğlu ve Antalyalı, 2005). Onlara göre uzaktan eğitimin temel hedefi geleneksel eğitimin eksikliklerini kapatmak ve öğrencilere daha iyi ve etkili bir öğrenme çevresi sağlamaktır. Düzakın ve Yalçınkaya (2008) ise uzaktan eğitim gereksinimini zaman kavramı ile açıklamakta, katlanarak artan bilgiye ulaşma süresinin uzaktan eğitim ile daha verimli kullanılabilmesine değinmektedir.

Ülkemizdeki ilk uzaktan eğitim çalışmaları 1924 yılında Dewey'in sunduğu "Öğretmen Eğitimi Raporu" ile gündeme gelmiş ve 1950 yılında Türk eğitim sisteminde ilk uzaktan eğitim uygulamaları mektup ile öğretimle başlamıştır (İşman'dan (2005) aktaran Akdemir, 2011). Çukadar ve Çelik ise (2003) uzaktan öğretimin Türk milli eğitimine girmesini 1960 yılı olarak ifade etmişlerdir. Günümüze gelindiğinde ise uzaktan eğitim faaliyetlerinin örgün eğitim faaliyetleri arasındaki yerini aldığı görülmektedir. Bu duruma örnek olarak Gazi, İstanbul, Anadolu, Sakarya, Mersin, Trakya, Balıkesir, Afyon Kocatepe, Süleyman Demirel, Trakya, Çukurova gibi pek çok üniversitenin meslek yüksekokullarındaki uzaktan eğitim programları gösterilebilir (Günter, Güneş ve Demir, 2012).

Ülkemizde son yıllarda uzaktan eğitim programlarının her geçen gün arttığı görülmektedir. Buna karşın uzaktan eğitim programlarının sayısındaki bu artış programlara yönelik memnuniyetten kaynaklanmamaktadır. Uzaktan eğitim programlarının henüz geleneksel eğitim uygulamalarına bütünüyle alternatif olduğu söylenememektedir. Nitekim Gülnar (2008) Ülkemizde son yıllarda çok sayıda uzaktan eğitim programı örneği görülmesine karşın bu programların etkili ve verimli olduğu anlamını taşımadığı görüşündedir. Bozkaya ise (2006), uzaktan eğitimin teknoloji boyutunu önemsemiş, buna karşın asıl olanın teknoloji değil öğrenme çıktıları olduğunu, bu nedenle seçilecek teknolojinin eğitsel, pedagojik,

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

yönetmelik ve ekonomik açılarından ele alınması gerektiğini aktarmıştır. İbicioğlu ve Antalyalı (2005) ise, artık uzaktan eğitimin varlığı ile ilgili tartışmaların azalmaya başladığını, tartışmaların etkili bir uzaktan eğitimin nasıl olması gerektiği ile ilgili bir zemine kaydığı görüşündedir. Bütün bu görüşler uzaktan eğitim programlarının etkililiği konusundaki endişelerin devam ettiği noktasında birleşmektedir. Esas sorun ise uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara odaklanarak bu öğretim biçiminin eksikliklerini giderebilmektir. Bunun için araştırmalara ihtiyaç olup, özellikle öğrenenlerin bu süreçte yaşadıkları sorunların ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu araştırma bu düşüncenin ışığında planlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın genel amacı uzaktan eğitim programlarının bu programlarda öğrenim gören öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi şeklindedir.

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma metodolojisi çerçevesinde yürütülmüştür. Veriler içerik analizine göre çözümlenmiştir. Veriler çalışma grubunu oluşturan öğrencilerle yapılan görüşmeler ile toplanmış, bu kapsamda öğrencilere,

- Uzaktan Eğitim ile öğrenebilme konusundaki görüşleriniz nelerdir?
- Geleneksel eğitim ile karşılaştırdığımızda uzaktan eğitimde öğrencinin görev ve sorumlulukları konusundaki görüşleriniz nelerdir?
- Geleneksel eğitimler karşılaştırdığımızda uzaktan eğitimde öğretmenin görev ve sorumlulukları konusundaki görüşleriniz nelerdir?
- Uzaktan öğretimi ve geleneksel öğretimi öğrenme ortamı bakımından karşılaştırınız
- Uzaktan eğitimde yaşadığınız sorunlar nelerdir?
- Uzaktan eğitimde başarı durumunuzun değerlendirilmesi konusundaki görüşleriniz nelerdir? soruları yöneltilmiştir.

Yöneltilen bu sorulara son şeklinin verilmesinde uzman görüşü dikkate alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın ana çerçevesini öğrenenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri oluşturduğundan önyargıyla görüş belirtmeyen, uzaktan eğitim deneyimi yaşamış bir grup üzerinde çalışmanın yürütülmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma grubu İstanbul Arel Üniversitesinin Psikoloji ve Türk Dili Uzaktan Eğitim programlarına kayıtlı 53 öğrenciden oluşturulmuştur.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan biri uzaktan eğitimle öğrenebilme boyutuna yöneliktir. Bu boyuta yönelik bulgular Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Uzaktan eğitimle öğrenebilme konusundaki öğrenci görüşleri

	f	%	Kodlar	f	%
			Öğrenen ilgisizliği	3	9
			Sınıfta daha iyi öğrenme	4	12
			Ezbere yol açması	12	36
			Devam zorunluluğunun olmaması	1	3
Olumsuz temalar	33	62	Bağlantı sorunları	2	6
			Bireysel farklılıkların yeterince dikkate alınmaması	2	6
			Sıkılma	2	6
			Öğrenci katılımı çok düşük	3	9
			Bazı dersler için uygun olması	4	12
Kararsızlık Durumu	8	15	Geleneksel Eğitimle aynı	8	
			Tekrar imkânı vermesi	3	25
Olumlu temalar	12	23	Rahat ortamda öğrenme	3	25
			Devam mecburiyetinin olmaması	6	50
Toplam	53	100,0			

53 öğrencinin bu boyutta dile getirdiği görüşlerden 33’ü (%62) olumsuz, 12’si (%23) olumlu ifadeler içermektedir. 8 öğrenci ise uzaktan eğitimle geleneksel eğitim arasında öğrenme bakımından bir fark olmadığı görüşündedir. Diğer taraftan öğrencilerin olumsuz içerikteki görüşlerinin % 36’sı (12 kişi) uzaktan eğitimin ezberle yol açmasından yakınmış, diğer taraftan 6 öğrenci devam mecburiyetinin olmamasını olumlu karşılamıştır.

Öğrencilerin geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında öğrenci görev ve sorumlulukları konusundaki görüşleri ise Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında öğrenci görev ve sorumlulukları konusundaki görüşler

	f	%	Kodlar	f	%
			Sadece PC başında olmak yetiyor	2	9,5
			Zamanında derse girmek yetiyor	2	9,5
Olumlu temalar	21	40	Kitap defter sorununu ortadan kaldırıyor	6	29
			Daha özgürüz, öğrenmeyi erteleyebiliyoruz	4	19
			Derse katılmaktan, fikir belirtmekten çekinmiyoruz	4	19
			Kendi ayaklarımız üzerinde durmayı öğreniyoruz	3	14
Kararsızlık Durumu	5	9	Değişen bir şey yok	5	
			Hiç sorumluluk yok ki	9	33
			Tembelliğe itiyor	4	15
Olumsuz temalar	27	51	Not almak çok zorlaşıyor	5	18,5
			Derse katılmıyoruz	2	7,5
			Ezbere alıştırdığından bazı konuları çözmek bize kalıyor	7	26
Toplam	53	100,0			

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

Bu boyutta dile getirilen görüşlerden 21'i (%40) olumlu, 27'si (%51) olumsuz ifadeler içermektedir. 5 öğrenci ise uzaktan eğitimle geleneksel eğitim arasında öğrenen görev ve sorumlulukları anlamında bir fark olmadığı görüşündedir. Öğrencilerin olumsuz içerikteki görüşlerinin % 29'u (6 kişi) uzaktan eğitimin kitap sorununu ortadan kaldırdığını, diğer taraftan 9 öğrenci uzaktan eğitimde hiçbir sorumluluk verilmediğinden yakınmıştır. Bunun yanında 7 öğrenci uzaktan eğitimin ezbere alıştırdığını dile getirmiştir.

Araştırmanın üçüncü boyutu geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimdeki öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgilidir. Bu boyuta yönelik görüşler Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3. Geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında öğretmenin görev ve sorumlulukları konusundaki görüşler

	f	%	Kodlar	f	%
Olumlu temalar	4	7,5	Daha iyi hazırlanıyorlar	1	25
			Daha esnek davranıyorlar	3	75
Kararsızlık Durumu	5	9,5	Değişen bir şey yok	5	
Olumsuz temalar	44	83	Daha iyi öğretmek için çaba göstermiyorlar	4	9
			Öğrenci sorularını yeterince yanıtlamıyorlar	5	11
			Samimi değililer	10	23
			Bizimle sohbet etmiyorlar	4	9
			Öğrencilere karşı çok ilgisizler	21	48
Toplam	53	100,0			

Bu boyutta 4 görüş (%7,5) olumlu, 44 görüş (%83) olumsuz ifadeler içermektedir. 5 öğrenci ise uzaktan eğitimle geleneksel eğitimi karşılaştırıldığında öğretmen görev ve sorumlulukları anlamında bir fark olmadığı görüşündedir. Öğrencilerin sadece 3'ü öğretmenlerin daha esnek davrandıklarını ifade etmiştir. Diğer taraftan 21 öğrenci öğretmenlerin öğrencilere karşı çok ilgisiz olduklarını, 10 öğrenci ise samimi olmadıklarını belirtmiştir.

Araştırmanın bir diğer boyutu geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin öğrenme ortamına yönelik görüşlerin nasıl olduğudur. Bu boyuta yönelik öğrenci görüşleri Tablo 4'te aktarılmıştır.

Tablo 4. Geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin öğrenme ortamına yönelik görüşler

	f	%	Kodlar	f	%
Olumlu temalar	23	43,4	Rahat olduğumuz bir ortamda öğrendiğimizden oldukça iyi	17	74
			Sıcak bir ortam, sıkıcı değil	4	17
			Oldukça eğlenceli	2	9
Kararsızlık Durumu	2	4	Değişen bir şey yok	2	7
Olumsuz temalar	28	52,6	Çok soğuk, itici bir ortam	6	21
			Yüz yüze olmayı tercih ederim	6	21
			Gerçekçi gelmiyor, sahte bir ortam	4	14
			Kendimizi yabancı gibi hissediyoruz	4	14
			Her şey parça parça, toparlamak bize düşüyor	4	14
			Derse adapta olamıyoruz	2	7
Toplam	53	100,0			

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

Bu boyutta 23 görüş (%43,4) olumlu, 28 görüş (%52,6) olumsuz ifadeler içermektedir. 2 öğrenci ise uzaktan eğitimle geleneksel eğitimi karşılaştırıldığında öğrenme ortamı anlamında bir fark olmadığı görüşündedir. Öğrencilerin 17'si rahat bir ortamda öğrendiklerini ifade ederek uzaktan eğitime bu boyut açısından olumlu yaklaşırken, 6 öğrenci itici ve soğuk bir ortam olduğunu ve yine 6 öğrenci yüz yüze öğrenmeyi tercih ettiğini belirtmiştir.

Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri ise Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşler

	f	%
Bağlantı sorunları	17	32
İnternet / bilgisayar olmayışı	8	15
Sınav soruları ile ders içeriklerinin uyumlu olmaması	4	8
Dersi takip edememe	3	6
Konuların vaktinde eklenmemesi	4	8
Dikkati toplayamama	3	6
Sistem veya program uyumsuzlukları	7	13
İsteksizlik	4	8
Sorun yok	3	6
Toplam	53	100,0

Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara bakıldığında ilk sırayı bağlantı sorunları (17 kişi, %32), ikinci sırayı internet ve /veya bilgisayarın olmayışı (8 kişi, %15) ve üçüncü sırayı sistem ve program uyumsuzluklarının (7 kişi, %13) aldığı gözlenmiştir. Sadece 3 öğrenci herhangi bir sorun olmadığı görüşündedir.

Araştırma kapsamında açıklığa kavuşturulmaya çalışılan bir diğer durum uzaktan eğitimdeki başarı değerlendirmesine yönelik öğrenci görüşlerinin nasıl olduğudur. Bu duruma yönelik görüşler Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6. Geleneksel eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimde başarı değerlendirmesine yönelik görüşler

	f	%
Ders geçme ortalamaları düşürülmeli	5	9
Sınavlarda internetten yapılmalı	3	6
Devam zorunluluğu olursa başarı artabilir	4	8
Değerlendirme subjektif, gerçekçi değil	6	11
Değişen bir şey yok	12	23
Fikrim yok	23	43
Toplam	53	100,0

Bu boyutta 23 öğrenci görüş belirtmekten kaçınmıştır. 12 öğrenci geleneksel eğitimle uzaktan eğitimin başarı değerlendirmesi anlamında bir fark olmadığı görüşündedir. 6 Öğrenci uzaktan eğitimdeki başarı değerlendirmesinin gerçekçi olmadığı, subjektif olduğu görüşündedir. 5 öğrenci ise ortalamalardan yakınlıkla ders geçme ortalamalarının düşürülmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

Görüşme kapsamında öğrencilere son olarak ayrıca belirtmek istedikleri bir durum olup olmadığı sorulmuş, verilen cevaplar Tablo 7’de belirtilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin yöneltilen sorular dışında belirtmek istedikleri hususlar

	f	%
Uzaktan eğitim kaldırılmalı	13	25
Bireysel farklar dikkate alınmazsa uzaktan eğitim başarılı olamaz	2	4
Bağlantı sorunları giderilmeli	6	11
Sınavlar internetten yapılmalı	3	6
Bir dönemde verilen ders sayısı artırılmalı	1	2
Öğrencilere bilgisayar verilmeli	7	13
Görüş belirtmeyen	21	40
Toplam	53	100,0

Öğrencilerin ayrıca belirtmek istediği görüşler arasında ilk sırayı (13 kişi, %25) uzaktan eğitimin kaldırılması gerektiği almıştır. 7 öğrenci öğrencilere bilgisayar verilmesi gerektiğinden bahsetmiştir. 6 öğrenci ise bağlantı sorunların giderilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğrenciler uzaktan eğitimi ezbere alıştırdığı, bazı dersler için uygun olabileceği gibi açılardan eleştirmiş, uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanlarını ilgisiz ve samimi olmadıkları şeklinde değerlendirmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim ortamını bazı öğrenciler soğuk bir ortam olduğunu ve yüz yüze öğrenmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin önemli bir bölümü bağlantı sorunlarından yakınmış, bilgisayar ve internet bağlantıları olmadığı için zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Alan yazında bu olumsuz bulguları destekleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Olumsuz bulgular içeren araştırmalardan biri Jones (2005) tarafından yapılmış, uzaktan eğitimde öğrenci özellikleri, öğretici nitelikleri, finansman ve kurumsal yapı gibi oldukça geniş bir yelpazede sorunlar yaşandığı belirtilmiştir. Benzer bulgu Cho ve Berge (2002) tarafından da dile getirilmiştir. Tuncer ve Tanaş (2011) yapmış olduğu bir araştırmada uzaktan eğitimin fen alanları için uygun olmadığını, öğrenme ortamı bakımından oldukça karamsar bir havanın hâkim olduğunu, devam takibi ve etkileşim sınırlılığı nedeniyle başarısızlıklar yaşanabileceğini, bireysel yaklaşımların öğrenme faaliyetlerinden beklenen verimi düşüreceğini belirtmişlerdir. Can (2004) ise araştırmasında öğrencilerin öğretim elemanlarının kendilerine yeterince yardımcı olmadığını ve uygulanan eğitimlerin zamanından dolayı eğitimlere katılmadıkları gibi olumsuz bulgulara yer vermiştir. Şenkal ve Dinçer (2012) ise e- öğrenmeyi teknik altyapı sorunları nedeniyle başarısız olarak nitelemiştir. Uzunboyu v.d. (2010) uzaktan eğitimi düzenli oturumların yapılamayışı ve belirlenen hedeflere ulaşamayışı nedeniyle sorunlu bulmuş, internet ve bilgisayar becerileri konularında verilecek eğitimlerin bu konuda yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Çakmak da (2013) uzaktan eğitim hizmetlerinin öğrenci beklentilerini karşılamadığı bulgusunu rapor etmiştir. Panchabakesan (2011) uzaktan eğitim alan öğrencileri daha ciddiyetsiz olarak nitelemekte, bu türde bir eğitimin sosyal izolasyona yol açtığını ve etkileşim ve motivasyon eksiklikleri görüldüğünü belirtmektedir. Bu araştırmada değinilen öğrenci ciddiyetsizliği Uluğ’un (2017) yüksek lisans tez bulguları arasında da yer almış, yabancı dil ders sınavına

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

uzaktan eğitimle katılan öğrencilerin sınav esnasında yardım aldıkları belirtilmiştir. Tuncer ve Taşpınar (2007) uzaktan eğitimde kaliteli materyallerin hazırlanması, uygun öğrenme çevrelerinin yaratılması, iletişim ve sunu gibi öğretmen nitelikleri nedeniyle sorunlar yaşandığı görüşündedirler. Özyürek v.d. (2016) öğrencilerin uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunları internet bağlantı sorunları, öğretim elemanlarının öğretim yöntemleri ve sınavlar olmak üzere üç boyutta sınıflamıştır. Bilgi ve Tüzün (2015) ise bu sorunlara idari/yönetimsel ve öğrencilerle ilgili sorunlar olmak üzere iki boyut eklemiştir.

Araştırma kapsamında katılımcıların uzaktan eğitime yönelik çeşitli olumlu görüşleri de belirlenmiştir. Öğrenciler devam mecburiyetinin olmaması, rahat bir ortamda öğrenme imkânı vermesi ve istendiğinde tekrar edilebilmesi açısından uzaktan eğitim uygulamalarını olumlu karşılamışlardır. Ayrıca bazı öğrenciler uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanları daha esnek olduklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde bazı öğrenciler uzaktan eğitim ortamını eğlenceli ve rahat bir ortam olarak nitelemişlerdir. Tanyeri ve Tüfekçi (2010) uzaktan eğitimin görme engelliler açısından yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Yalman ve Kutluca (2013) matematik öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmada katılımcıların uzaktan eğitimi fiziki ortam açığını kapatmada kullanılabilmesi yönüyle önemsedikleri bulgusuna ulaşmışlardır.

Sonuç olarak, araştırma bulguları uzaktan eğitimin henüz istenilen düzeyde ve başarılı bir biçimde uygulanmadığını göstermektedir. Bu olumsuz bulgulara rağmen sürekli olarak yeni programların açıldığı görülmektedir. Bulgular ve açılan program sayısı anlamında yaşanan bu ikilem uzaktan eğitim programlarının yapı ve işleyiş açısından gözden geçirilmediği ve denetlenmediği gibi bir algıya neden olmaktadır. Uzaktan eğitim programlarının verimliliğinin artırılması noktasında araştırma bulguları da dikkate alınarak şu önerilerde bulunulabilir;

- Öğretim programına erişim, derslerin takibi ve değerlendirme konusunda yaşanan teknik sorunların biran önce çözülmesi gerekmektedir.
- Öğretim elemanları uzaktan eğitimde yaşanabilecek sorunlar konusunda bilgilendirilmeli, öğretim tasarımlarını bu sorunları da dikkate alacak biçimde yapılandırmaları konusunda teşvik edilmelidirler.
- Uzaktan eğitim programlarına kayıtlı öğrencilerin kişisel bilgisayar ve internet erişimlerinin olmayabileceği de göz önüne alınmalı, bu öğrenciler için merkezi laboratuvar v.b. önlemler alınmalıdır. Bu ortamlar sağlanamıyorsa öğrenci kabullerinde kişisel bilgisayar ve internet erişimi ön şart olarak belirlenmelidir.
- Derslerin işleniş sırası, e-kaynaklar, içerik yüklemelerinin zamanı gibi birçok hususta merkezi denetleme birimlerinin oluşturulması gerekmektedir.

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

- Yükseköğretim Kurulunun yabancı öğrencilere ders verecek öğretim elemanlarında aradığı ölçütlere benzer biçimde uzaktan eğitim programlarında da ders verecek öğretim elemanlarının belli becerileri konusunda yeterli olup olmadığı belgesel düzeyde sorgulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 69-71.
- Ayyıldız, S., Ü., Günlük, M. ve Erbey, S., N. (2006). Muhasebe öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik tutumları üzerine bir araştırma.
<http://journal.mufad.org.tr/index.php/tr/arsiv/922-sayi-32-ekim-2006>
- Bilgiç, H.G. ve Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim kurumları web tabanlı uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Bozkaya, M. (2006). Televizyonun uzaktan eğitimde kullanımı. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(3), 146-158.
- Can, E. (2004). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Malatya.
- Cho, S.,L., Berge, Z., L. (2002). Overcoming Barriers to Distance Training and Education.
<http://www.emoderators.com/barriers/cho.html>
- Çakmak, A.Ç. (2013). Uzaktan eğitim hizmetinin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi: Karabük Üniversitesi'nde bir uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(23), 263-287.
- Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4 (1), 31-42.
- Düzakın, E. ve Yalçınkaya, S. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova üniversitesi öğretim elemanların yatkınlıkları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 17, sayı 1, 225-244.
- Ekici, G. (2003). Uzaktan eğitim ortamlarının seçiminde öğrencilerin öğrenme stillerinin önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 48-55.
- Gülner, B. (2008). Bilgisayar ve internet destekli uzaktan eğitim programlarının tasarım, geliştirme ve değerlendirme aşamaları (SUZEP Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 19, 259-271.
- İbicioğlu, H. ve Antalyalı, Ö., L. (2005). Uzaktan eğitimin başarısında imkan, algı, motivasyon ve etkileşim faktörlerinin etkileri: Karşılaştırmalı bir uygulama. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 14, Sayı 2, 325-338.
- Karakaş, İ. (2000). Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığınca Yapılan Uzaktan Eğitim Çalışmaları. Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Serisi 15-17 Mayıs 2000 ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi ANKARA, S. 101-105.
- İşman, A. (1999). Uzaktan Eğitim: EDOK Uzaktan Eğitim Merkezi. Birinci Uzaktan Eğitim Sempozyumu 15-16 Kasım 1999 Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı ANKARA, S. 93-101.
- Jones, D. (2005). Computing by Distance Education : Problems and Solutions.

Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 27-36.

<http://cg-pan.cgu.edu.au>

Özyürek, A., Begde, Z., Yavuz, N.F. ve Özkan, İ. (2016). Uzaktan eğitim uygulamasının öğrenci bakış açısına göre değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 592-605.

Panchabakesan, S. (2011). Problems and prospectives in distance education in India in the 21st century. *Problems of Education in The 21st Century*, Volume 30, 113-122.

Raycheva, N. (2008). Distance education for biology teachers-two educational technologies. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXI(1), 173-181.

Şenkal, O. ve Dinçer S. (2012). Geleneksel sınıfların uzaktan eğitim platformuna dönüştürülmesi: Bir model çalışması. *G.Ü. Bilişim Enstitüsü Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 5(1), 13-17.

Tanyeri, U. ve Tüfekçi, A. (2010). Bir yükseköğretim uzaktan eğitim programının görme engellilerin kullanımı açısından değerlendirilmesi: GÜUUEP örneği. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 11-13 November, Antalya-Turkey.

Tuncer, M. ve Tanaş, R. (2011). Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim Programlarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat ve Tunceli Üniversiteleri Örneği). *İlköğretim Online Dergisi*, 10(2), 776-784.

Tuncer, M. ve Taşpınar M. (2007). Sanal eğitim-öğretim ve geleceği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 20, s.112-133.

Uluğ, H. (2017). Uzaktan İngilizce öğretiminin öğrenenlerin akademik başarı, yabancı dile yönelik kaygıları ve erişime etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, F.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı, Elazığ.

Uzunboylu, H., Vuranok, T.T., Çelik, B. ve Bilgin, H. (2010). Using internet applications as a solution for vocational adult education. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 5720-5725.

Yalman, M. ve Kutluca, T. (2012). Matematik öğretmeni adaylarının bölüm dersleri için kullanılan uzaktan eğitim sistemi hakkındaki yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 197-208.